

DOI 10.51558/2490-3647.2025.10.2.751

UDK 341.123.043:327(497.6)

Primljeno: 16. 01. 2025.

Izvorni naučni rad
Original scientific paper

Ahmed Omerović

IZAZOVI ZA MEĐUNARODNI MIR I SIGURNOST TOKOM PREDSJEDAVANJA BOSNE I HERCEGOVINE VIJEĆEM SIGURNOSTI UN-a

Bosna i Hercegovina je 15. oktobra 2009. godine izabrana za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija za period 2010–2011, što je predstavljalo značajnu priliku za njeno vanjskopolitičko pozicioniranje. Posebno važan trenutak bio je januar 2011. godine kada je Bosna i Hercegovina predsjedavala Vijećem sigurnosti, to jest kada je koordinirala radom najvažnijeg organa Ujedinjenih nacija. Cilj ovog rada je utvrditi na koji način je Bosna i Hercegovina djelovala i kakve stavove je imala prema izazovima za međunarodni mir i sigurnost tokom svog predsjedavanja. Tokom predsjedavanja Bosne i Hercegovine Vijeće sigurnosti je održalo 8 konsultacija u punom sastavu i 10 zvaničnih sjednica, usvojena je jedna rezolucija, dvije predsjedničke izjave te izdano sedam izjava za medije. Najveće prijetnje po međunarodni mir i sigurnost u januaru 2011. godine bile su u Obali Slonovače, Sudanu, Somaliji, Nepal, Haitiju i na Bliskom istoku, uključujući palestinsko pitanje. Na inicijativu Bosne i Hercegovine organizovana je i tematska sjednica „Postkonfliktna izgradnja mira: izgradnja institucija“. U istraživanju su korištene različite metode: historijsko-pravna, normativno-dogmatska, komparativna, metoda analize sadržaja, metoda analize slučaja, induktivna i deduktivna metoda te metoda sinteze. Pored analize postojeće literature iz ove oblasti, posebna pažnja posvećena je i analizi mnogobrojnih dokumenata UN-a iz ovog perioda. Rezultati istraživanja pokazuju da je Bosna i Hercegovina imala konstruktivnu ulogu i afirmativan stav u rješavanju izazova za međunarodni mir i sigurnost tokom predsjedavanja Vijećem sigurnosti UN-a.

Ključne riječi: Bosna i Hercegovina; Ujedinjene nacije; Vijeće sigurnosti; predsjedavanje

UVOD

Bosna i Hercegovina, kao država koja je u nedavnoj prošlosti imala iskustvo rata i djelovanja organa Ujedinjenih nacija u tom ratu, dobila je priliku da u periodu 2010-2011. učestvuje u radu Vijeća sigurnosti. U periodu kada je bila nestalna članica UN-a Bosna i Hercegovina je dobila priliku da učestvuje u rješavanju međunarodnih konflikata i drugih problema koje ugrožavaju međunarodni mir i sigurnost. Posebna odgovornost na Bosni i Hercegovini bila je tokom januara 2011. godine kada je predsjedavala Vijećem sigurnosti.

Ovaj period, važan za vanjskopolitičko pozicioniranje Bosne i Hercegovine, obrađivan je u stručnoj literaturi (vidjeti Džananović 2019; Plenta i Smaka 2016) i autori su dali značajan uvid u ovu temu, ali smatrali smo važnim posebno obraditi period kada je Bosna i Hercegovina predsjedavala Vijećem sigurnosti s obzirom na to da je tada koordinirala radom jednog od najvažnijih organa Ujedinjenih nacija.

U prvom dijelu rada prikazat ćemo kako je Bosna i Hercegovina izabrana za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija. U nastavku ćemo utvrditi koje su to bile prijetnje i izazovi za međunarodni mir i sigurnost tokom predsjedavanja Vijećem sigurnosti. U skladu s tim prikazat ćemo kakve je aktivnosti Vijeće sigurnosti poduzimalo naspram stanja u kojima je moglo doći do ugrožavanja međunarodnog mira i sigurnosti u Obali Slonovače, Sudanu, Somaliji, Nepal, na Haitiju i Bliskom istoku, uključujući palestinsko pitanje. Posebno ćemo elaborirati tematsku sjednicu pod nazivom „Postkonfliktna izgradnja mira: izgradnja institucija“, a koja je organizirana na inicijativu Bosne i Hercegovine. Na kraju ćemo ukazati na stavove bosanskohercegovačkih zvaničnika o članstvu Bosne i Hercegovine u Vijeću sigurnosti UN-a.

Cilj ovog rada je utvrditi kako je Bosna i Hercegovina djelovala i kakav je imala stav prema izazovima za međunarodni mir i sigurnost tokom predsjedavanja Vijećem sigurnosti Ujedinjenih nacija u januaru 2011. godine.

MULTILATERALIZAM I ULOGA VIJEĆA SIGURNOSTI UN-a U SISTEMU KOLEKTIVNE SIGURNOSTI

Multilateralizam podrazumijeva međunarodne odnose koji uključuju saradnju ili učešće više država. Većina međunarodnih organizacija su po svom karakteru multilateralne (Hajdarević 2007). Međunarodne organizacije predstavljaju formalnu institucionalnu strukturu koja prelazi nacionalne granice, a kreirane su multilateralnim sporazumom između država nacija s ciljem postizanja određenih specifičnih

zajedničkih interesa (Čehulić Vukadinović 2016). Međunarodne organizacije klasificiraju se prema različitim kriterijima, a osnovna podjela je na univerzalne i regionalne međunarodne organizacije. Ujedinjene nacije (UN) ubrajaju se u prvu kategoriju, odnosno u univerzalne međunarodne organizacije (Lapenda 2007). UN je ključna međunarodna organizacija, a njen glavni izazov je osigurati mir bez ugrožavanja integriteta svojih članica (Berridge 2007).

Glavni organi UN-a su: Generalna skupština, Vijeće sigurnosti, Ekonomsko i socijalno vijeće, Starateljsko vijeće, Generalni sekretar i Međunarodni sud pravde. Ujedinjene nacije imaju i niz pomoćnih organa koje osnivaju glavni organi. U Generalnoj skupštini UN-a zastupljene su sve države članice. Sve članice u ovom organu imaju po jedan glas (Dimitrijević i sar. 2007).

Vijeće sigurnosti je organ UN-a zadužen prvenstveno za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti. Ovaj se organ nalazi u stalnom zasjedanju, a predsjedavaju mu države članice koje se mijenjaju svakog mjeseca po abecednom redu. Vijeće sigurnosti ima 15 članica od kojih su 5 stalnih i 10 nestalnih. Pet stalnih članica Vijeća sigurnosti su: Francuska, NR Kina, Rusija, Sjedinjene Američke Države i Ujedinjeno Kraljevstvo. Nestalne članice bira Generalna skupština svake dvije godine po regionalnom principu. Shodno tome, pet nestalnih članica bira se iz Afrike i Azije, dvije iz Latinske Amerike, jedna iz Istočne Evrope i jedna iz Zapadne Evrope i ostalih zemalja.

Odluke Vijeća sigurnosti kao glavnog organa u sistemu kolektivne sigurnosti Ujedinjenih nacija obavezujuće su za sve države članice ove organizacije (Softić 2012). U situacijama koje ugrožavaju međunarodni mir i sigurnost, Vijeće sigurnosti može donositi različite preporuke i odluke. Da li se radi o običnoj preporuci ili obavezujućoj odluci, može se zaključiti analizom teksta rezolucije. Uobičajena praksa pokazuje da, ako se neka država ogлуši o preporuke koje su joj upućene, slijede rezolucije s obavezujućim odlukama, uključujući i sankcije. Mjere koje Vijeće sigurnosti poduzima u skladu s Poveljom Ujedinjenih nacija mogu se podijeliti na one koje uključuju upotrebu oružane sile i one koje ne uključuju upotrebu sile, poput ekonomskih sankcija (Degan 2006).

IZBOR BOSNE I HERCEGOVINE ZA NESTALNU ČLANICU VIJEĆA SIGURNOSTI UN-a

Budući da Bosna i Hercegovine nema zakon o vanjskim poslovima, Predsjedništvo je 2003. godine usvojilo dokument pod nazivom „Opći pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine“. Shodno ovom dokumentu, jedan od prioriteta vanjske politike Bosne i Hercegovine je učešće u multilateralnim aktivnostima, posebno u sklopu sistema Ujedinjenih nacija, kao i drugih međunarodnih i regionalnih organizacija čija je članica (Dokument broj: 01-645-30/03).

Bosanskohercegovačka diplomatija imala je proaktivan pristup u lobiranju za nestalnu članicu Vijeće sigurnosti UN-a. Republika Poljska je 25. septembra 2008. godine povukla svoju kandidaturu za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti UN-a za mandatni period 2010-2011. Ova odluka je proizašla iz zajedničke izjave koju su dogovorili tadašnji ministri vanjskih poslova Republike Poljske i Bosne i Hercegovine - Radosław Sikorski i Sven Alkalaj - tokom susreta u New Yorku. Kao rezultat zajedničke izjave, Poljska je odustala od svoje kandidature te je podržala kandidaturu Bosne i Hercegovine. Poljska je također pozvala zemlje koje su prethodno podržavale njenu kandidaturu da svoju podršku preusmjere na Bosnu i Hercegovinu. Istovremeno, ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine dao je podršku Poljskoj za buduće izbore za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti. Na ovaj način, Bosna i Hercegovina je uspjela osigurati poziciju kao jedini kandidat iz Grupe B – Istočna Evropa na izboru za nestalnu članicu 2009. godine.¹

Generalna skupština UN-a je na zasjedanju 15. oktobra 2009. godine izabrala 5 novih članica Vijeća sigurnosti. Za mandatni period 2010-2011. izabrane su iz Grupe

¹ Ministarstvu vanjskih poslova Republike Poljske obratili smo se 10. marta 2024. godine pitanjem vezanim za njihovo odustajanje od kandidature za članstvo u Vijeću sigurnosti UN-a i podršci koju su tada pružili Bosni i Hercegovini. Glasnogovornik Ministarstva vanjskih poslova poslao je odgovor 13. marta 2024. godine s e-mail adrese: rzecznik@msz.gov.pl. U odgovoru stoji: "Further to your correspondence received on March 10th, we would like to inform you that on September 25th, 2008, as a result of an agreement between Poland and Bosnia and Herzegovina, Poland withdrew its candidacy for the non-permanent membership of the Security Council for 2010 - 2022 in the 2009 elections. On that day, during a meeting in New York of the then Ministers of Foreign Affairs of the Republic of Poland, Radosław Sikorski, and Bosnia and Herzegovina, Sven Alkalaj, the text of a joint statement of the then Ministers of Foreign Affairs on this issue was agreed. As a result of this decision, Poland withdrew its candidacy for the 2010-2011 Security Council and supported BiH. Poland also appealed to countries that have already given Poland their support to transfer it to BiH. BiH became the only candidate of the EEG group in these elections. At the same time, the BiH Minister of Foreign Affairs declared BiH's support for Poland in the elections for a non-permanent member of the Security Council in the future. As a result of the measures taken, BiH was elected in 2009 as a non-permanent member of the UNSC for 2010-2011".

A – afričke i azijske države: Nigerija, Gabon i Liban, iz Grupe B - Istočna Evropa: Bosna i Hercegovina, iz Grupe C – Latinska Amerika i karipske države: Brazil. Bosna i Hercegovina je dobila 183 glasa, od ukupno 190 zemalja članica UN-a (UN doc. A/64/PV.20).

Nakon izbora Bosne i Hercegovine za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti UN-a pojavila su se pitanja u vezi s kapacitetima Bosne i Hercegovine da se nosi s brojnim izazovima u oblasti međunarodnog mira i sigurnosti. Razlog pesimističkog stava prema Bosni i Hercegovini u Vijeću sigurnosti, kako domaćih tako i stranih faktora, bila je njena nedavna prošlost. U periodu od 1992. do 1995. godine vođen je rat protiv Bosne i Hercegovine, a u postkonfliktnom periodu zemlja je prolazila kroz niz političkih i ekonomskih tranzicija. Ipak, uprkos činjenici da se Bosna i Hercegovina suočavala s poteškoćama vezanim za kapacitete i nedostatak iskustva, posebno u vezi s pitanjima Afrike i Azije, pokazala je da može sarađivati s državama koje posjeduju ono što njoj nedostaje. U kontekstu navedenog treba istaći da je Bosna i Hercegovina imala afirmativan stav prema svim usvojenim rezolucijama tokom svog članstva u Vijeću sigurnosti (Plenta i Smaka 2016).

Tokom dvogodišnjeg članstva Bosne i Hercegovine u Vijeću sigurnosti UN-a nisu zabilježeni ozbiljni propusti u njenom diplomatskom djelovanju iako se bosanskohercegovačka diplomatija suočavala s nedostatkom osoblja, ograničenim kapacitetima za političku analizu, nedovoljno specijaliziranom obukom te slabo razvijenim sistemom razmjene informacija unutar Ministarstva vanjskih poslova i njegove mreže. Uprkos svim izazovima, bosanskohercegovačke diplomate uspješno su pronalazile načine da te nedostatke nadomjeste i osiguraju adekvatnu ulogu i kvalitetno predstavljanje Bosne i Hercegovine u multilateralnim odnosima (Džananović 2019).

PRIJETNJE I IZAZOVI ZA MEĐUNARODNI MIR I SIGURNOST TOKOM PREDSJEDAVANJA BOSNE I HERCEGOVINE VIJEĆEM SIGURNOSTI UN-a

Predsjedavanje Vijećem sigurnosti UN-a u mjesecu januaru 2011. godine preuzela je Bosna i Hercegovina, odnosno stalni predstavnik ove zemlje u Ujedinjenim nacijama Ivan Barbačić. Vijeće sigurnosti je tokom predsjedavanja Bosne i Hercegovine održalo 8 konsultacija u punom sastavu i 10 zvaničnih sjednica. Važno je naglasiti da je u istom periodu Vijeće sigurnosti usvojilo jednu rezoluciju i dvije predsjedničke izjave te izdalo sedam izjava za medije (UN doc. S/2011/401: 2).

Najveće prijetnje po međunarodni mir i sigurnost u januaru 2011. godine bile su u Obali Slonovače, Sudanu, Somaliji, Nepal, na Haitiju i na Bliskom istoku, uključujući palestinsko pitanje.

STANJE U OBALI SLONOVAČE

Alain Le Roy, zamjenik generalnog sekretara za operacije održavanja mira, izvijestio je Vijeće sigurnosti 5. januara 2011. godine o događajima u Obali Slonovače (Côte d' Ivoire) te o svojoj posjeti toj državi. Operacija Ujedinjenih nacija u Obali Slonovače (UNOCI) suočavala se s teškoćama: osoblje, vozila i prostorije UNOCI-ja bili su meta napada, a nekoliko vojnika UNOCI-ja je ozlijeđeno. Osim toga, postojale su prepreke slobodi kretanja UNOCI-ja, blokirane su rute za opskrbu te se provodila snažna medijska kampanja države protiv UNOCI-ja. Zamjenik generalnog sekretara informisao je Vijeće sigurnosti o zabrinjavajućoj humanitarnoj situaciji s 21.000 izbjeglica koje su pobjegle iz Obale Slonovače u susjedne zemlje, posebno Liberiju. Također je obavijestio članove Vijeća sigurnosti o drugoj posjeti delegacije Zajednice zapadnoafričkih država (ECOWAS)² Obali Slonovače (3. januara 2011) koju su činili predsjednici Benina, Zelenortske Republike (Cape Verde) i Sierra Leonea, zajedno s premijerom Kenije u ime Afričke unije. Nakon napora delegacije Afričke unije i ECOWAS-a, postignut je ograničen napredak u pregovorima između dviju strana.

Tokom daljnjih konsultacija članovi Vijeća sigurnosti pozdravili su diplomatske napore ECOWAS-a i Afričke unije za mirno rješenje krize nakon izbora u Obali Slonovače. Snažno su osudili sve napade na UNOCI i pozvali zainteresirane strane u Obali Slonovače da se suzdrže od ometanja operacije u provedbi njezina mandata. Članovi Vijeća također su izrazili zabrinutost zbog izvještaja o civilnim žrtvama i kršenju ljudskih prava. Neki su članovi Vijeća istaknuli da bi, osim ako se situacija ne poboljša, trebalo razmotriti primjenu ciljanih sankcija protiv odgovornih pojedinaca (UN doc. S/2011/401: 2-3).

Nakon konsultacija članica Vijeća sigurnosti UN-a 10. januara 2011. godine, predsjednik ovog organa, bosanskohercegovački ambasador Ivan Barbalić, u izjavi za medije, između ostalog, istaknuo je:

² Ekonomska zajednica zapadnoafričkih država (ECOWAS) osnovana je 1975. godine, a primarni cilj joj je bio ekonomska saradnja zemalja članica. Saradnja na području sigurnosti nije planirana osnivačkim aktom, međutim, usljed niza regionalnih kriza uključen je i ovaj segment. Razvojem saradnje u oblasti sigurnosti kreirane su i zajedničke vojne snage koje imaju mandat da intervenišu u unutrašnja pitanja ako je ugrožena sigurnost i stabilnost zemalja članica ECOWAS-a (Čehulić Vukadinović 2016).

„Članovi Vijeća sigurnosti ponovili su spremnost Vijeća sigurnosti na izricanje mjera, uključujući ciljane sankcije protiv osoba koje prijetе mirovnom procesu, opstruiraju rad UNOCI-ja i drugih međunarodnih faktora ili počine ozbiljna kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava, kako je naglašeno u rezoluciji 1962 (2010) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija (Press Release: SC/10149-AFR/2093).“³

U pismu od 7. januara 2011. generalni sekretar UN-a Ban Ki-moon se obratio predsjedniku Vijeća sigurnosti Ivanu Barbaliću u vezi s operacijom UN-a u Obali Slonovače (UNOCI) i rezolucijom 1962 (2010) koja je produžila mandat UNOCI-ja do 30. juna 2011. godine. Generalni sekretar izražava zahvalnost Vijeću sigurnosti za odluke koje su donesene radi jačanja UNOCI-ja tokom prvog i drugog kruga predsjedničkih izbora u Obali Slonovače. Unatoč tim naporima, sigurnosna situacija se i dalje pogoršavala, uključujući opstrukcije logistike UNOCI-ja, medijsku manipulaciju i ozbiljna kršenja ljudskih prava. U odgovoru na te izazove generalni sekretar je predložio dodatne mjere, uključujući slanje dodatnih snaga, medicinske opreme i helikoptersku podršku kako bi se osigurala zaštita osoblja i infrastrukture UN-a. Njegove preporuke uključivale su slanje jedne jedinice od 850 vojnika, osnivanje bolnice razreda II, privremeno slanje tri naoružana helikoptera MI-24 te zamjenu policajaca formiranim jedinicama radi bolje zaštite UN-ove infrastrukture. Ove mjere su predstavljale povećanje vojnog osoblja za 2000 ljudi do kraja mandata. Na kraju, generalni sekretar poziva predsjednika Vijeća sigurnosti da proslijedi ovo pismo članovima Vijeća (UN doc. S/2011/5: 1-3).

Shodno prethodno navedenom Vijeće sigurnosti je 19. januara 2011. godine jednoglasno usvojilo rezoluciju 1962 (2010), s ciljem rješavanja situacije u Obali Slonovače. Vijeće je odobrilo privremeno povećanje vojnog osoblja UN-a u toj regiji za dodatnih 2000 pripadnika do 30. juna 2011. godine. Također, odobreno je dodatno raspoređivanje vojnih i policijskih snaga. Odobreno je privremeno premještanje trupa i opreme iz Misije UN-a u Liberiji u Misiju UN-a u Obali Slonovače. Vijeće je istaknulo podršku Specijalnom predstavniku Generalnog sekretara UN-a za rješavanje situacije mirnim putem te izrazilo duboku zabrinutost zbog nasilja i kršenja ljudskih prava. Naglašen je i zahtjev za poštivanje sigurnosti osoblja UN-a. Osim toga, Vijeće je zahtijevalo obustavu propagiranja lažnih informacija putem medija te ponovilo

³ „The members of the Security Council reiterated the readiness of the Security Council to impose measures, including targeted sanctions against persons who threaten the peace process, obstruct the work of UNOCI and other international actors, or commit serious violations of human rights and international humanitarian law, as underlined in United Nations Security Council resolution 1962 (2010)“ (SC/10149-AFR/2093).

spremnost na poduzimanje mjera, uključujući ciljane sankcije, protiv onih koji ometaju rad UNOCI-ja (UN doc. S/RES/1967 (2011): 1-2).

STANJE U SUDANU

Vijeće sigurnosti UN-a je 6. januara 2011. godine održalo konsultacije u vezi sa situacijom u Sudanu. Zamjenik generalnog sekretara za operacije održavanja mira izvijestio je Vijeće sigurnosti o situaciji u Sudanu i statusu priprema za referendum u Južnom Sudanu. Pohvalio je strane i južnosudansku komisiju za referendum na uspješno provedenim pripremama za izjašnjavanje te izrazio zabrinutost zbog nedostatka sporazuma o Abyei. Istaknuo je važnost rješavanja otvorenih pitanja u okviru Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma do kraja privremenog razdoblja, odnosno do jula 2011. godine. Izrazio je zabrinutost zbog pojačanih tenzija u Darfuru i sukoba između sudanskih vladinih snaga i pobunjeničkih grupa te izvijestio da je oko 40.000 civila raseljeno u decembru 2010. godine. Zamjenik Generalnog sekretara je izvijestio da je u odgovoru na nastavak ometanja slobode kretanja Misija Afričke unije – Ujedinjenih nacija u Darfuru (UNAMID) provodila odlučniji pristup. Također je izvijestio da je oteti član osoblja UNAMID-a 7. oktobra 2010. godine pušten. Rekao je da je bitno da sve strane udvostruče svoje napore kako bi postigle trajni mir u Darfuru (UN doc. S/2011/401: 3-4).

U izjavi nakon konsultacija Vijeća sigurnosti 6. januara 2011. godine predsjednik ovog organa UN-a bosanskohercegovački ambasador Ivan Barbalić je, između ostalog, kazao:

„Članovi Vijeća sigurnosti pozdravljaju napredak postignut u vezi s održavanjem mirnog i kredibilnog referenduma u Južnom Sudanu koji odražava volju naroda i posebno pohvaljuju rad Komisije za referendum u Južnom Sudanu. Članovi Vijeća s nestrpljenjem očekuju početak glasanja 9. januara i potiču strane Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma da osiguraju da se proces glasanja od 9. do 15. januara te prebrojavanje i naknadno unošenje podataka odvijaju u atmosferi mira i sigurnosti, uz stalno uvjeravanje da će se poštivati prava, sigurnost i vlasništvo ljudi svih nacionalnosti u Sudanu, uključujući južnjake na sjeveru i sjevernjake na jugu. Članovi Vijeća pozivaju strane Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma da poštuju svoje obaveze“ (Press Release: SC/10146-AFR/2091).⁴

⁴ „The members of the Security Council welcome the progress made towards the holding of a peaceful and credible southern Sudan referendum that reflects the will of the people and commend in particular the work of the Southern Sudan Referendum Commission. The members of the Council look forward to the start of voting on 9 January and urge the CPA parties to ensure that the 9–15 January voting process and subsequent counting and tabulation take place in an atmosphere of peace and calm, with ongoing reassurance that the rights, safety,

Dana 26. januara 2011. godine Vijeće sigurnosti je održalo 6474. sjednicu. Na početku sjednice predsjednik ovog organa Ivan Barbalić je naglasio da će sjednici prisustvovati, shodno pravilu 39. privremenog Poslovnika Vijeća, pomoćnik generalnog sekretara za operacije održavanja mira Atul Khare, i zajednički specijalni predstavnik Afričke unije i Ujedinjenih nacija za Darfur Ibrahim Gambari, koji se pridružio sastanku putem videolinka iz El Fashera (Sjeverni Darfur). Pomoćnik Generalnog sekretara, govoreći o referendumu u Južnom Sudanu, izjavio je da su svi glasački listići prebrojani te da će rezultati biti objavljeni od strane južnosudanske komisije za referendum unutar zadanih rokova. Rekao je da referendum u Abyei nije održan, primijetivši da su napetosti između zajednica Ngok Dinka i Misseriya ostale visoke. UNMIS je nastavio svoje aktivnosti kako bi spriječio novo nasilje. Što se tiče Darfura, izvijestio je da su Afrička unija i Ujedinjene nacije učestvovala u Sudanskom konsultativnom forumu te je dogovoreno da će se politički proces temeljiti na ishodima Doha procesa. Zajednički specijalni predstavnik Khare izvijestio je da su UNAMID i humanitarna zajednica intenzivno radili na rješavanju posljedica sukoba između Sudanskih oružanih snaga i Sudanske oslobodilačke vojske – Minni Minawi. Rekao je da UNAMID provodi odlučniji pristup te da će nastaviti patrolirati u Jebel Marra. Istaknuo je činjenicu da UNAMID i dalje provodi svoju strategiju zaštite na temelju održavanja snažne prisutnosti na područjima potencijalnih sukoba i pružanja direktne zaštite (UN doc. S/PV.6474: 2-6).

Nakon sjednice, koja je bila otvorena za javnost, Vijeće sigurnosti je održalo konsultacije koje su bile zatvorenog tipa, a na kojima su učestvovali zajednički specijalni predstavnik i pomoćnik generalnog sekretara (UN doc. S/2011/401: 6).

STANJE U SOMALIJI I IZAZOVI S PIRATERIJOM

Na 6467. sjednici Vijeća sigurnosti, održanoj 14. januara 2011. godine, Specijalni predstavnik generalnog sekretara za Somaliju Augustine Mahiga predstavio je izvještaj generalnog sekretara o Somaliji (S/2010/675) i izvijestio Vijeće o najnovijim događajima u toj zemlji. Informisao je Vijeće da je Prijelazna savezna vlada pripremila svoj prvi budžet i nacrt mape puta koja određuje ključne prijelazne zadatke na koje će se usredotočiti do kraja augusta 2011. godine. To uključuje dobro upravljanje, izgradnju institucija i pružanje osnovnih usluga građanima. Naglasio je

and property of people of all nationalities in Sudan, including southerners in the north and northerners in the south, will be respected. The members of the Council urge the CPA parties to respect their obligations“ (SC/10146-AFR/2091).

proces izrade ustava i pomirenje kao ključne prioritete. Istaknuo je nedostatke u paketu logističke podrške koju daje Afrička unija za misiju u Somaliji (AMISOM) i potaknuo članice da dalje doprinose Fondu Ujedinjenih nacija za AMISOM. Vijeće je zatim primilo informaciju od premijera Prijelazne savezne vlade Mohameda Abdullahija Mohameda, koji je informisao članove o izazovima s kojima se suočava njegova vlada i naglasio potrebu za većom pomoći međunarodne zajednice (UN doc. S/PV.6467: 2-6).

U konsultacijama koje su uslijedile poslije sjednice članovi Vijeća sigurnosti izrazili su podršku Prijelaznoj saveznoj vladi. Ohrabрили su Vladu na veći napredak u završetku preostalih prijelaznih zadataka. Članovi Vijeća izrazili su podršku radu AMISOM-a i povećanju broja vojnika AMISOM-a (UN doc. S/2011/401: 6).

U izjavi nakon konsultacija 14. januara 2011. godine predsjednik Vijeća sigurnosti UN-a Ivan Barbačić je, između ostalog, kazao:

„Članovi Vijeća sigurnosti ponovili su svoju zabrinutost zbog kontinuirane nestabilnosti i pogoršanja humanitarne situacije u Somaliji. Ponovno su potvrdili svoju podršku Sporazumu iz Džibutija kao temelju za rješenje sukoba u Somaliji i ponovili svoju punu podršku Prijelaznoj saveznoj vladi u njezinim nastojanjima da postigne mir, sigurnost i pomirenje. Naglasili su važnost pomirenja, dijaloga i uključivog političkog procesa“ (Press Release: SC/10154-AFR/2097).⁵

Vijeće sigurnosti je 25. januara 2011. godine održalo sastanak na kojem se razgovaralo o situaciji u vezi s piratstvom uz obalu Somalije. Pored članova Vijeća, sastanku su prisustvovali specijalni savjetnik generalnog sekretara za pravna pitanja u vezi s piratstvom uz obalu Somalije i pomoćnika generalnog sekretara za pravna pitanja (UN doc. S/2011/401: 6).

Specijalni savjetnik je informisao Vijeće da se situacija pogoršala jer su napadi pirata postali nasilniji, izvođeni su sofisticiranijom opremom, postali su bolje organizovani i geografski su se proširili ka južnom i istočnom Indijskom okeanu. Predložio je niz mjera za prevazilaženje pravnih prepreka u procesuiranju i zatvaranju pirata. Specijalni savjetnik je naglasio važnost socijalnog i ekonomskog razvoja u pružanju alternativnih opcija mladim Somalcima umjesto piratstva. Članovi Vijeća sigurnosti izrazili su zabrinutost zbog neprestanih aktivnosti piratstva i istakli potrebu

⁵ „Members of the Security Council reiterated their concern at the continued instability and deteriorating humanitarian situation in Somalia. They reaffirmed their support for the Djibouti Agreement as the basis for the resolution of the conflict in Somalia and reiterated their full support to the Transitional Federal Government in its efforts to achieve peace, security and reconciliation. They stressed the importance of reconciliation, dialogue and an inclusive political process“ (SC/10154-AFR/2097).

za hitnim i odlučnim mjerama u borbi protiv piratstva prije nego što to utiče na stabilnost cijele regije. Smatrali su da su prijedlozi koje je iznio specijalni savjetnik dobra osnova za razmatranje daljnjih mjera u borbi protiv piratstva. Članovi Vijeća su pozdravili prijedloge za osnivanje specijaliziranih sudova za piratstvo i regionalni ekonomski razvoj (ibidem).

STANJE U NEPALU

Vijeće sigurnosti UN-a je održalo 6465. sjednicu 5. januara 2011. godine. Sjednica je održana deset dana prije isteka četverogodišnjeg mandata Misije Ujedinjenih nacija u Nepal (UNMIN). Vijeće sigurnosti je saslušalo izvještaj specijalnog predstavnika generalnog sekretara i šefa UNMIN-a Karin Landgren o situaciji u toj zemlji. Specijalna predstavnica je navela da iako je mirovni proces još uvijek nepotpun, Misija je obavila svoje zadatke i značajno doprinijela mirovnom procesu. Istakla je da je UNMIN bio izraz podrške međunarodne zajednice i ulaganja u mirovni proces Nepala. Informisala je Vijeće da još uvijek nije uspostavljen mehanizam kojem bi UNMIN mogao prenijeti svoje posmatračke nadležnosti te da su glavna pitanja vezana za integraciju i rehabilitaciju još uvijek neraspoređena. Rekla je da će pitanje mirovnog procesa Nepala ostati na dnevnom redu Vijeća još tri godine i da će Ujedinjene nacije ostati angažovane i nastaviti svoj doprinos uspjehu mirovnog procesa (UN doc. S/2011/401: 7).

Nakon navedenih izvještaja predsjednik Vijeća sigurnosti bosanskohercegovački ambasador Ivan Barbalić dao je riječ stalnom predstavniku Nepala u UN-u (Un doc. S/PV.6465: 8). Ambasador Nepala gospodin Acharya je, između ostalog, kazao:

„U ime Vlade i naroda Nepala, želimo izraziti našu iskrenu zahvalnost Ujedinjenim nacijama, a posebno UNMIN-u i njegovom predanom osoblju, za njihov doprinos u mandatnim područjima učvršćivanju mira u Nepal. Pomogli su nam da krenemo prema postkonfliktnoj situaciji na čvrstom tlu“ (Ibid. 8).⁶

Vijeće sigurnosti je 14. januara 2011. godine usvojilo predsjedničku izjavu u kojoj, između ostalog, stoji:

„Vijeće sigurnosti ponovno potvrđuje svoju podršku mirovnom procesu i poziva privremenu vladu Nepala i sve političke stranke da udvostruče svoje napore, da nastave raditi zajedno u

⁶ “On behalf of the Government and people of Nepal, we would like to express our sincere appreciation to the United Nations, and in particular to UNMIN and its dedicated staff, for their contributions in the mandated areas to consolidating peace in Nepal. They helped us move towards a post-conflict situation on solid ground.” (Un doc. S/PV.6465: 8)

duhu konsenzusa kako bi ispunili obaveze koje su preuzeli u Sveobuhvatnom mirovnom sporazumu i druge sporazume te ekspeditivno rješavali otvorena pitanja mirovnog procesa. Vijeće sigurnosti podstiče Nepal da donese svoj novi ustav unutar predviđenog vremenskog okvira, kako bi izgradio bolju, pravedniju i demokratsku budućnost za svoj narod“ (UN doc. S/PRST/2011/1).⁷

STANJE NA HAITIJU

Godinu dana nakon razornog zemljotresa koji je pogodio Haiti (12. januara 2010) Vijeće sigurnosti je usaglasilo izjavu za medije, a koju je saopćio predsjednik ovog organa Ivan Barbalić. U izjavi su članovi Vijeća sigurnosti izrazili saučešće porodicama poginulih i najdublju zabrinutost za sve one čije živote i dalje pogađa ova tragedija. Podsjetili su na veliki doprinos osoblja Stabilizacijske misije Ujedinjenih nacija na Haitiju (MINUSTAH) za narod koji je stradao u zemljotresu i izrazili snažnu podršku daljnjim naporima MINUSTAH-a da pomogne Haitiju da se oporavi od katastrofe (Press Release: SC/10150). U izjavi također stoji:

„Članovi Vijeća sigurnosti nastavit će podržavati narod i vladu Haitija u njihovom daljnjem radu na ponovnoj izgradnji njihove zemlje, ponovo potvrđuju na ovaj dan sjećanja svoju stalnu međunarodnu podršku Haitiju i pozivaju na brzu isplatu preostalih obećanih sredstava za podršku obnovi Haitija“ (Ibid.).⁸

Vijeće sigurnosti održalo je 20. januara 2011. godine 6471. sjednicu čija je tema bila stanje na Haitiju. Sjednici su prisustvovali Alain LeRoy, zamjenik generalnog sekretara za mirovne operacije, i Valerie Amos, zamjenica generalnog sekretara za humanitarna pitanja i koordinatorica za hitnu humanitarnu pomoć (UN doc. S/PV.6471: 1-2). Zamjenik generalnog sekretara za mirovne operacije izvijestio je da je ukupna sigurnosna situacija na Haitiju ostala mirna ali krhka, imajući u vidu spor vezan za izbore. Rekao je da je misija izbornih stručnjaka Organizacije američkih

⁷ “The Security Council reaffirms its support for the peace process and calls on the caretaker Government of Nepal and all political parties to redouble their efforts, to continue to work together in the spirit of consensus to fulfill the commitments that they made in the Comprehensive Peace Agreement and other agreements, and to resolve expeditiously the outstanding issues of the peace process. The Security Council encourages Nepal to complete its new constitution within the foreseen time frame to help it build a better, more equitable and democratic future for its people” (Un doc. S/PRST/2011/1).

⁸ “The members of the Security Council continue to stand with the people and Government of Haiti in their ongoing work to rebuild their country, reaffirm on this day of remembrance their sustained international support for Haiti, and call for the swift disbursement of remaining pledges in support of Haiti’s recovery” (Press Release: SC/10150).

država (OAS) dostavila svoj izvještaj Vladi Haitija 13. januara 2011. godine te dodao da je Privremeno izorno vijeće namjeravalo objaviti konačne rezultate prvog kruga glasanja 31. januara 2011. godine. Istaknuo je važnost brzog rješavanja trenutne političke krize, dodajući da bi Privremeno izorno vijeće trebalo poštovati svoje obećanje i u potpunosti uzeti u obzir preporuke sadržane u izvještaju koji se odnosio na rješavanje problema u prvom krugu glasanja. Informisao je Vijeće o povratku bivšeg predsjednika Jean-Claude Duvaliera na Haiti, napominjući da su protiv njega tužioci podigli optužnicu. Izrazio je zahvalnost haitiáanskoj nacionalnoj policiji za njen rad u teškom periodu za Haiti. Rekao je da MINUSTAH i dalje blisko sarađuje s nacionalnom policijom.

Zamjenica Generalnog sekretara za humanitarna pitanja naglasila je da je humanitarna situacija u Haitiju i dalje teška. Međutim, rekla je da su, imajući u vidu razaranja koje je izazvao zemljotres, kao i ranije poteškoće, humanitarne agencije Ujedinjenih nacija, MINUSTAH, Međunarodni komitet Crvenog krsta i nevladine organizacije postigle mnogo u pružanju pomoći stanovnicima Haitija. Kazala je da 800.000 ljudi ostaje u kampovima, dodajući da je svakodnevno isporučivana voda za piće za 1,2 miliona ljudi i hrana za 2 miliona ljudi. Što se tiče epidemije kolere, rekla je da je bolest uticala na gotovo 200.000 ljudi i da je više od 3.700 umrlo. Izvijestila je da je nedostatak čiste vode, sanitarnih i zdravstvenih infrastruktura stvorio uslove koji su omogućili širenje bolesti. Rekla je da su humanitarne agencije spremne da podrže najsiromašnije stanovnike Haitija koliko god je potrebno.

Zamjenik stalnog predstavnika Haitija Cazea zahvalio je donatorima i svima koji su uključeni u pružanje pomoći njegovoj zemlji. Podsjetio je da još uvijek ima mnogo posla kako bi se riješili urgentni izazovi za zemlju, i pozvao međunarodnu zajednicu za nastavak podrške. Članovi Vijeća sigurnosti istakli su činjenicu da je politička stabilnost osnovni preduslov za oporavak, rekonstrukciju i razvoj. Pohvalili su MINUSTAH za podršku izbornom procesu i ukupnoj sigurnosti i stabilnosti zemlje. Naglasili su važnost koordinacijske uloge Međuministarske komisije za obnovu Haitija i pozvali međunarodne donatore da ispune svoje obaveze za obnovu Haitija.

Predstavnik Bosne i Hercegovine gospodin Barbalić naglasio je važnost podrške narodu Haitija te je apelovao na mir i sigurnost tokom izbornog procesa. Izrazio je podršku preporukama OAS-a, potrebu za reformama u sigurnosnom sektoru te važnost praćenja situacije interno raseljenih osoba. Pohvalio je napore bivšeg američkog predsjednika Clintona. Pozvao je i na jačanje partnerstva između UN-a i Haitija. Ambasador Barbalić je također kazao:

„Bosna i Hercegovina u potpunosti podržava napore MINUSTAH-a i njegovu pomoć državnim vlastima u zaštiti civila, posebno interno raseljenih osoba i drugih ranjivih grupa. Naglašavamo važnost da MINUSTAH nastavi raditi na potpunoj operacionalizaciji kako je navedeno u Rezoluciji 1944 (2010). Na kraju, u ime Bosne i Hercegovine, želim pohvaliti osoblje Ujedinjenih nacija i MINUSTAH-a za njihove neumorne napore i važan posao koji obavljaju na Haitiju“ (ibidem 19).⁹

STANJE NA BLISKOM ISTOKU UKLJUČUJUĆI PALESTINSKO PITANJE

Vijeće sigurnosti održalo je 19. januara 2011. godine otvorenu raspravu o situaciji na Bliskom istoku, uključujući palestinsko pitanje, tokom koje je izvještaj podnio zamjenik generalnog sekretara za politička pitanja B. Lynn Pascoe. U svom izvještaju Pascoe je izrazio ozbiljnu zabrinutost zbog nedostatka napretka u pronalaženju mirovnog rješenja i ponovio poziv generalnog sekretara Izraelu da zaustavi sve aktivnosti naseljavanja, u skladu s međunarodnim pravom i mapom puta. Što se tiče Gaze, gospodin Pascoe je izrazio zabrinutost zbog situacije koja je vladala prethodnog mjeseca, uključujući povećanje napetosti te osudio neselektivno ispaljivanje projektila prema izraelskim civilnim područjima od strane palestinskih militanata, ističući da se sve strane moraju suzdržati od akcija koje su suprotne međunarodnom humanitarnom pravu i koje ciljaju ili ugrožavaju civile. Također je podsjetio Vijeće da je temeljni cilj Ujedinjenih nacija i dalje revitalizacija ekonomije u Gazi, kao i potraga za rješenjem kojim bi se okončala izraelska politika blokade ove teritorije.

Govoreći o situaciji u Libanu zamjenik generalnog sekretara je rekao da se politička kriza, izazvana divergentnim stavovima o Specijalnom sudu za Liban, nastavila pogoršavati. Rekao je da je generalni sekretar ponovio svoj poziv svim stranama da ne ometaju ili utječu na Specijalni sud, ističući kako se nezavisni sudski proces ne smije povezivati s bilo kojom političkom diskusijom i da je važno ne prejudicirati njegov ishod (UN doc. S/2011/401: 9-10).

Nakon izvještaja Pascoea, pred Vijećem sigurnosti su saslušane izjave stalnog posmatrača za Palestinu, članova Vijeća i još 25 govornika. Većina govornika pozvala

⁹ “Bosnia and Herzegovina fully supports the efforts of MINUSTAH and its assistance to the national authorities in the protection of civilians, in particular internally displaced persons and other vulnerable groups. We underscore the importance for MINUSTAH to continue to work towards its full deployment as outlined in resolution 1944 (2010). In conclusion, on behalf of Bosnia and Herzegovina, I would like to commend the United Nations and MINUSTAH staff for their tireless efforts and the important work they are carrying out in Haiti” (UN doc. S/PV.6471: 19).

je i izraelsku i palestinsku stranu da ponovno otpočinu direktne pregovore prema rješenju s dvije države. Mnogi govornici pozvali su Izrael da zaustavi sve aktivnosti naseljavanja, istaknuli su potrebu dodatnih koraka za ublažavanje ograničenja protoka roba i ljudi u i iz Gaze u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti 1860(2009), osudili raketne napade iz Gaze i pozvali na napredak u unutarpalestinskom pomirenju. Što se tiče Libana, mnogi govornici pozvali su sve libanske stranke da traže pregovore o političkom rješenju trenutne situacije i izrazili podršku nezavisnosti Specijalnog suda za Liban.

Prvim dijelom 6470. sjednice Vijeća sigurnosti predsjedavao je predsjednik vijeća bosanskohercegovački ambasador Ivan Barbalić (UN odc. S/PV.6470). Nastavkom sjednice predsjedavala je njegova zamjenica Mirsada Čolaković (UN doc. S/PV.6470 - Resumption 1).

POSTKONFLIKTNA IZGRADNJA MIRA: IZGRADNJA INSTITUCIJA

Bosanskohercegovački ambasador i stalni predstavnik u Ujedinjenim nacijama uputio je dopis generalnom sekretaru UN-a 10. januara 2011. godine i predložio mu da se 21. januara 2011. godine održi tematska sjednica Vijeća sigurnosti na temu "Postkonfliktna izgradnja mira: izgradnja institucija" (Un doc. S/2011/16: 2). Prijedlog je prihvaćen. Pored članica Vijeća sigurnosti ovoj sjednici prisustvovali su generalni sekretar UN-a Ban Ki-moon, zamjenik premijera Istočnog Timora José Luís Guterres, te predstavnici Afganistana, Argentine, Armenije, Australije, Bangladeša, Belgije, Kostarike, Hrvatske, Dominikanske Republike, Egipta, Japana, Meksika, Maroka, Nepala, Novog Zelanda, Pakistana, Perua, Republike Koreje, Srbije, Slovenije, Istočnog Timora, Turske, Ugande, Ukrajine i Tanzanije (UN doc. S/PV.6472: 2).

Na ovoj tematskoj sjednici raspravljalo se o važnosti izgradnje institucija kao ključnog aspekta procesa mirne obnove nakon sukoba. Generalni sekretar UN-a naglasio je složenost izgradnje institucija u postkonfliktnim društvima te se referirao na ključne lekcije naučene iz prakse. Istaknuo je potrebu jačanja nacionalne (domaće) odgovornosti nad procesom obnove, izbjegavanje jednoobraznog pristupa te postizanje ravnoteže između kratkoročnih i dugoročnih ciljeva. Dodatno, istaknuo je važnost koordinacije između mirovnih misija, regionalnih organizacija i ostalih partnera kako bi se osigurao fluidniji prijelaz između faza konflikta i mira. Zamjenik premijera Istočnog Timora istaknuo je važnost odabira prioritetnih područja u izgradnji mira te nužnost usklađivanja programa međunarodne zajednice s potrebama

postkonfliktnih zemalja. Posebno je naglasio potrebu za vidljivim rezultatima i provodivim reformama te naglasio da međunarodni partneri ne bi smjeli nametati svoje perspektive već bi se trebali dugoročnije angažovati, s fleksibilnošću u tranzicijskim i nesigurnim okruženjima. Stalni predstavnik Njemačke, u svojstvu predsjedavajućeg Komisije za izgradnju mira, istaknuo je da proces izgradnje institucija treba početi s nacionalnom (domaćom) odgovornosti te naglasio važnost razumijevanja uloge institucija, koja nadilazi podjelu moći te se referirao na nužnost uključivanja žena i civilnog društva (UN doc. S/2011/401:10-11). Nastavkom zasjedanja predsjedavali su zamjenici ambasadora Barbalića – Čolaković i Jerkić (UN doc. S/PV.6472 – Resumption 1).

Nakon što je rasprava okončana, Vijeće sigurnosti usvojilo je predsjedničku izjavu. U predsjedničkoj izjavi Vijeće sigurnosti UN-a ističe važnost izgradnje institucija kao ključnog elementa procesa izgradnje mira te naglašava potrebu za efikasnijim i koherentnijim nacionalnim i međunarodnim odgovorom, kako bi vlasti zemalja u kojima je okončan sukob mogle obavljati osnovne funkcije, uključujući mirno rješavanje političkih sporova, obezbjeđenje sigurnosti, održavanje stabilnosti, zaštitu stanovništva, osiguranje poštovanja vladavine prava, revitalizaciju ekonomije i pružanje osnovnih usluga, što je ključno za postizanje trajnog mira. Vijeće ističe važnost nacionalne (domaće) odgovornosti u tom kontekstu. Shodno tome je naglašeno da primarna odgovornost za uspješnu izgradnju mira leži na vladama i relevantnim domaćim akterima, uključujući civilno društvo te da UN može odigrati ključnu ulogu u podršci izgradnji njihovih nacionalnih institucija. Ističe se potreba za boljom koordinacijom u procjeni potreba i planiranju efikasne izgradnje institucija, uključujući bolje iskorištavanje postojećih nacionalnih kapaciteta i perspektiva radi osiguranja nacionalne, odnosno domaće odgovornosti. Vijeće naglašava potrebu za integracijom angažmana unutar UN-a kako bi se pomoglo u izgradnji institucija u zemljama koje izlaze iz sukoba. Dodatno, Vijeće ističe svoju spremnost za veće korištenje savjetodavne uloge Komisije za izgradnju mira te potencijalnu ulogu koju Komisija može imati u postizanju ključnih ciljeva izgradnje mira, uključujući razvoj održivih i odgovornih institucija u zemljama koje su u postkonfliktnoj fazi. Također, naglašava se važnost usmjerenih i jasno definiranih partnerstava između UN-a, razvojnih agencija, bilateralnih partnera i svih drugih relevantnih aktera, posebno regionalnih i subregionalnih organizacija, i međunarodnih finansijskih institucija, radi implementacije nacionalnih strategija usmjerenih na efikasnu izgradnju institucija (UN doc. S/PRST/2011/2: 1-2).

Ambasadorica Mirsada Čolaković, koja je 2011. godine obavljala dužnost zamjenice stalnog predstavnika Bosne i Hercegovine u Ujedinjenim nacijama, smatra da se temom “Postkonfliktna izgradnja mira: izgradnja institucija”, razmatranom na posebnoj tematskoj sjednici Vijeća sigurnosti UN-a, Bosna i Hercegovina uspješno predstavila međunarodnoj javnosti kao pozitivan primjer zemlje koja je, kroz proces izgradnje institucija, stabilizirala mir nakon oružanog sukoba. Iskustva Bosne i Hercegovine u ovom segmentu prepoznata su od strane više država članica čiji su predstavnici učestvovali u raspravi. Predstavnici brojnih delegacija tokom sjednice dodatno su naglasili značaj regionalne saradnje i uloge regionalnih aktera u podršci postkonfliktnoj izgradnji mira, čime je, prema ocjeni Čolaković, potvrđeno da je Bosna i Hercegovina relevantan primjer iz kojeg druge države mogu crpiti iskustva u procesu uspostave stabilnog mira (Čolaković, lična komunikacija).

STAVOVI BOSANSKOHERCEGOVAČKIH ZVANIČNIKA O ČLANSTVU BOSNE I HERCEGOVINE U VIJEĆU SIGURNOSTI

Bosna i Hercegovina je dvogodišnjim članstvom u Vijeću sigurnosti UN-a pokazala kredibilitet i ozbiljan kapacitet za angažman u međunarodnim poslovima, i to daleko izvan uobičajenog fokusa svoje vanjske politike. Iskustva stečena u Vijeću sigurnosti UN-a kasnije su ojačala poziciju Bosne i Hercegovine u drugim multilateralnim organizacijama (Džananović 2019).

Sven Alkalaj, bosanskohercegovački ministar vanjskih poslova iz perioda kada je Bosna i Hercegovina izabrana za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti, smatrao je da članstvo u ovom organu UN-a ima neprocjenjiv značaj budući da će tokom dvije godine članstva u Vijeću sigurnosti biti među državama koje odlučuju o najvažnijim pitanjima svjetske politike. On je također kazao da će uspješno obavljen mandat nestalne članice Vijeća sigurnosti ojačati imidž, ugled i uticaj Bosne i Hercegovine u svijetu i otvoriti joj mnoga politička i ekonomska vrata koja bi inače teško otvarala.

Predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine iz ovog perioda Nikola Špirić kazao je kako se nada da će Bosna i Hercegovina iskoristiti ovu šansu i biti kredibilan partner u međunarodnoj zajednici. Izrazio je uvjerenje da će članstvo u Vijeću sigurnosti UN-a unijeti novu dozu ozbiljnosti u vršenju vanjske politike (Info Vijeća ministara: 2).

Govoreći pred Generalnom skupštinom UN-a 21. septembra 2011. godine predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić istaknuo je i dvogodišnje članstvo Bosne i Hercegovine u Vijeću sigurnosti (UN doc. A/66/PV.12:

12). Tokom svog govora predsjedavajući bosanskohercegovačkog Predsjedništva je, između ostalog, kazao:

„Bosna i Hercegovina je odigrala konstruktivnu ulogu u radu Vijeća sigurnosti doprinoseći boljem, djelotvornijem i bržem odgovoru Vijeća na situacije koje mogu ugroziti međunarodni mir. Nadalje, Bosna i Hercegovina je također nastojala podijeliti vlastita iskustva u postkonfliktnoj izgradnji mira i aktivno doprinijeti boljem i dugotrajnijem razumijevanju i pomirenju. Bosna i Hercegovina je svojom ulogom u Vijeću pokazala da može biti ravnopravan i kompetentan partner u međunarodnim odnosima“ (Ibidem 12-13).¹⁰

Također je naveo da je u tematskoj raspravi Vijeća sigurnosti o temi postkonfliktno izgradnje mira, a koju je inicirala Bosna i Hercegovina, zaključeno da uspjeh ovisi o izgradnji institucija koje će omogućiti smanjenje ovisnosti zemlje u postkonfliktom periodu o međunarodnoj zajednici.

Prema ocjeni ambasadorice Čolaković, intenzitet, sadržaj i fokus diplomatske aktivnosti Bosne i Hercegovine pokazuju da je ova država bila ravnopravni i kompetentni partner u međunarodnim odnosima tokom perioda dok je bila nestalna članica Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija. Ambasadorica ističe brojne pozitivne povratne informacije od partnera iz Vijeća sigurnosti, naročito u poređenju s nekim drugim nestalnim članicama tog vremena koje su imale znatno veće kapacitete, ali su postizale skromnije diplomatske rezultate. S druge strane, na domaćoj sceni, ambasadorica Čolaković ukazuje na ozbiljan nedostatak komunikacije s medijima i javnog predstavljanja, koji bi adekvatno istakli značajne uspjehe postignute u ovom periodu (Čolaković, lična komunikacija).

ZAKLJUČAK

Vanjskopolitičkim dokumentom Predsjedništva Bosne i Hercegovine pod nazivom „Opći pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine“ iz 2003. godine utvrđeno je da će Bosna i Hercegovina učestvovati u multilateralnim aktivnostima u sklopu Ujedinjenih nacija. U skladu s tim Bosna i Hercegovina je 2009. godine izabrana za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti Bosne i Hercegovine za

¹⁰ “Bosnia and Herzegovina has played a constructive role in the work of the Security Council by contributing to the Council’s better, more effective and faster response to situations with the potential to threaten international peace. Furthermore, Bosnia and Herzegovina has also sought to share its own experiences in post-conflict peacebuilding and contribute actively to better and long-lasting understanding and reconciliation. Through its role in the Council, Bosnia and Herzegovina showed that it can be an equal and competent partner in international relations” (UN doc. A/66/PV.12:12-13).

mandatni period od 2010. do 2011. godine. U skladu s principom rotacije, Bosna i Hercegovina je u januaru 2011. godine preuzela predsjedavanje Vijećem sigurnosti.

U ovom periodu najznačajniji izazovi za međunarodni mir i sigurnost bili su u Obali Slonovače, Sudanu, Somaliji, Nepal, na Haitiju i na Bliskom istoku uključujući palestinsko pitanje. Tokom predsjedavanja Bosne i Hercegovine Vijeće sigurnosti je održalo 8 konsultacija u punom sastavu i 10 zvaničnih sjednica, usvojilo je jednu rezoluciju, dvije predsjedničke izjave te izdalo sedam izjava za medije.

Na inicijativu Bosne i Hercegovine u januaru 2011. godine održana je i tematska sjednica na temu *Postkonfliktna izgradnja mira: izgradnja institucija*. Na ovoj tematskoj sjednici se, između ostalog, raspravljalo o važnosti izgradnje institucija kao ključnog aspekta procesa mirne obnove nakon sukoba.

Bosanskohercegovački zvaničnici iz tog perioda bili su stava da je članstvo u Vijeću sigurnosti dobra prilika za afirmaciju Bosne i Hercegovine u međunarodnoj zajednici kao kredibilnog partnera. Shodno stavovima najviših bosansko-hercegovačkih zvaničnika iz tog perioda iskustvo članstva u Vijeću sigurnosti UN-a pokazuje da Bosna i Hercegovina može biti ravnopravan partner na međunarodnoj diplomatskoj sceni te da je pomogla u postizanju djelotvornog odgovora na događaje koji su mogli ugroziti mir i sigurnost.

U ovom radu smo utvrdili da je djelovanje Bosne i Hercegovine bilo konstruktivno te da je imala afirmativan stav u rješavanju izazova za međunarodni mir i sigurnost tokom predsjedavanja Vijećem sigurnosti Ujedinjenih nacija u januaru 2011. godine.

LITERATURA

1. Berridge, Geoff R. (2007), *Diplomacija: teorija i praksa*, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
2. Čehulić Vukadinović, Lidija (2016) *Uvod u međunarodne organizacije*, Politička kultura – CID, Zagreb/Podgorica
3. Čolaković, Mirsada (2025), Intervju putem elektronske pošte, lična komunikacija
4. Degan, Vladimir Đuro (2006), *Međunarodno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka
5. Dimitrijević, Vojin, Obrad Račić, Vladimir Đerić, Tatjana Papić, Vesna Petrović, Saša Obradović (2007), *Osnovi međunarodnog javnog prava*, Beogradski centar, Beograd

6. Džananović, Nedžma (2019), "BiH's Engagement in Multilateral Fora: Key Foreign Policy Positions Within International Organizations", u: Hasić, Jasmin, Dženeta Karabegović (eds.), *Bosnia and Herzegovina's Foreign Policy Since Independence, New Perspectives on South-East Europe*, Palgrave Macmillan, 45-69
7. General Assembly, Sixty-fourth session 20th plenary meeting, Thursday, 15 October 2009, 10 a.m. New York, UN doc. A/64/PV.20
8. General Assembly, Sixty-sixth session, 12th plenary meeting, Wednesday, 21 September 2011, 3 p.m. New York, UN doc. A/66/PV.12
9. Hajdarević, Muhamed (2007), *Enciklopedijski rječnik diplomacije i međunarodnih odnosa: englesko-francusko-bosanski*, Connectum, Sarajevo
10. Lapenda, Stjepan (2007), *Diplomacija: načela i funkcije*, Redak, Split
11. Letter dated 10 January 2011 from the Permanent Representative of Bosnia and Herzegovina to the United Nations addressed to the Secretary-General, Un doc. S/2011/16
12. Letter dated 29 June 2011 from the Permanent Representative of Bosnia and Herzegovina to the United Nations addressed to the President of the Security Council, UN doc. S/2011/401
13. Letter dated 7 January 2011 from the Secretary-General to the President of the Security Council, Un doc: S/2011/5
14. Ministarstvo vanjskih poslova Republike Poljske (2024), komunikacija putem elektronske pošte
15. Plenta, Peter, Ajla Smaka (2016), "Say 125 Times 'Yes': Bosnia and Herzegovina in the UN Security Council", *Epiphany: Journal of Transdisciplinary Studies*, 9(1), 124-138.
16. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine (2003), "Opći pravci i prioriteti za provođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine", dokument broj: 01-645-30/03 od 26. marta 2003. godine
17. Security Council 6465th meeting, Wednesday, 5 January 2011, 3 p.m. New York, Un doc. S/PV.6465
18. Security Council 6467th meeting, Friday, 14 January 2011, 10.15 a.m. New York, UN doc. S/PV.6467
19. Security Council 6470th meeting, Wednesday, 19 January 2011, 10.30 a.m. New York, UN doc. S/PV.6470
20. Security Council 6470th meeting, Wednesday, 19 January 2011, 2.30 p.m. New York, UN doc. S/PV.6470 (Resumption 1)

21. Security Council 6471st meeting, Thursday, 20 January 2011, 11 a.m. New York, UN doc. S/PV.6471
22. Security Council Press Statement on One-Year Anniversary of Haiti Earthquake, Press Release: SC/10150, 13 January 2011
23. Security Council Press Statement on Situation in Côte d'Ivoire, Press Release: SC/10149-AFR/2093, 10 January 2011.
24. Security Council Press Statement on Situation in Somalia, Press Release: SC/10154-AFR/2097, 14 January 2011.
25. Security Council Press Statement on Southern Sudan Referendum, Press Release: SC/10146-AFR/2091, 6 January 2011.
26. Security Council Resolution 1967 (2011), Adopted by the Security Council at its 6469th meeting, on 19 January 2011, Un doc. S/RES/1967 (2011)
27. Security Council, 6472nd meeting, Friday, 21 January 2011, 10 a.m. New York, UN doc. S/PV.6472
28. Security Council, 6472nd meeting, Friday, 21 January 2011, 3 p.m. New York, UN doc. S/PV.6472 (Resumption 1)
29. Security Council, 6474th meeting, Wednesday, 26 January 2011, 10 a.m. New York, Un doc. S/PV.6474
30. Softić, Sakib (2012), *Međunarodno pravo*, DES, Sarajevo
31. Statement by the President of the Security Council, 14 January 2011, Un doc. S/PRST/2011/1
32. Statement by the President of the Security Council, 21 January 2011, Un doc. S/PRST/2011/2

CHALLENGES FOR INTERNATIONAL PEACE AND SECURITY DURING BOSNIA AND HERZEGOVINA'S PRESIDENCY OF THE UN SECURITY COUNCIL

Summary

On October 15, 2009, Bosnia and Herzegovina was elected as a non-permanent member of the United Nations Security Council for the 2010–2011 term, which represented a significant opportunity for its foreign policy positioning. A particularly important moment came in January 2011, when Bosnia and Herzegovina held the presidency of the Security Council, that is, when it coordinated the work of the United Nations' most important body. The aim of this paper is to determine how Bosnia and Herzegovina acted and what positions it took regarding the challenges to international peace and security during its presidency. During Bosnia and Herzegovina's presidency, the Security Council held 8 consultations in full composition and 10 formal meetings, adopted one resolution, two presidential statements, and issued seven press statements. The greatest threats to international peace and security in January 2011 were in Côte d'Ivoire, Sudan, Somalia, Nepal, Haiti, and the Middle East, including the Palestinian question. At the initiative of Bosnia and Herzegovina, a thematic debate was also organized on "Post-conflict peacebuilding: institution-building." Various methods were used in the research: historical-legal, normative-dogmatic, comparative method, content analysis, case study method, inductive and deductive method, as well as synthesis. In addition to analyzing the existing literature in this field, special attention was also devoted to the analysis of numerous UN documents from this period. The results of the research show that Bosnia and Herzegovina played a constructive role and adopted an affirmative stance in addressing the challenges to international peace and security during its presidency of the UN Security Council.

Keywords: Bosnia and Herzegovina; United Nations; Security Council; presidency

Adresa autora

Author's address

Ahmed Omerović

Univerzitet u Tuzli

Pravni fakultet

ahmed.omerovic@untz.ba